

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Teglstrup Hegn og Hammermølle Skov
Natura 2000-område nr. 130
Habitatområde H114

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen
Redaktion: Miljøstyrelsen Sjælland.

Forsidefoto:
Udsigt over lysåbne arealer ved Hellebæk Kohave.

ISBN: 978-87-7564-833-7

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	6
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	11
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	11
1.4.2 Befolkningen	12
1.4.3 Menneskets sundhed	12
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	12
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	13
1.4.6 Landskab.....	13
1.4.7 Arter	13
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	14
1.5 Eksisterende miljøproblemer	14
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	15
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	16
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	17
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	22
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	23
1.10 Overvågning	24

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-området Teglstrup Hegn og Hammermølle Skov nr. 130 består af habitatområde nr. H114 Teglstrup Hegn og Hammermølle Skov. Natura 2000-området er placeret mindre end 15 km fra den danske grænse.

Natura 2000-område er udpeget for at beskytte bl.a. naturtyperne brunvandet sø, surt overdrev, højmose, hængesæk, bøg på mor og bøg på muld samt arterne eremit, stellas mosskorpion, stor kærguldsmed og mosarten grøn buxbaumia.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består i forhold til områdets terrestriske naturtyper bl.a. af indsatser, der skal søge at skabe større sammenhæng og robusthed i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, samt af tiltag mht. sikring af drift og hensigtsmæssig hydrologi af områdets våde skov- og lysåbne naturtyper. Indsatsprogrammet rummer også indsatser om urørt skov og en indsats for at sikre egnede levesteder for områdets arter. Stellas mosskorpion, vurderes kun at bevæge sig over korte afstande evt. med et insekt som vektor. De øvrige arter vurderes kun at bevæge sig over korte afstande indenfor våde, ferskvandsbetingede naturtyper eller knyttet skovnaturtyper. En spredning af arterne over Øresund til Sverige anses for usandsynlig.

Det vurderes således, at områdets udpegningsgrundlag ikke indeholder arter, som bevæger sig på tværs af landegrænser, eller som på anden måde er biologisk forbundet med bestande i udlandet. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen vurderes derfor udelukkende at bestå af tiltag, som kan påvirke lokalt.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for området beskriver overordnet set et program for en plejeindsats, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at sikre synergieffekter, skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne fx ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi og udvidelse af arealer med urørt skov. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser, herunder pleje af heder, udtagning af kulstofholdige lavbundsjord og aftaler om udlægning af urørt skov.

Indsatser i forbindelse med LIFE-projektet vil bidrage til at forbedre bevaringsstatus for eremit og stellas mosskorpion, ligesom indsatser for levesteder forbedres.

Indsatser beskrevet i planen medvirker ligeledes til at bekæmpe invasive arter, ligesom den bidrager til at skabe flere muligheder for naturoplevelser for lokalbefolkningen i området. Mere sammenhæng i naturen kan bl.a. realiseres vha. tilskudsordninger til sikring af pleje samt omlægning af lavbundarealer til naturarealer. Udtagning af lavbundsarealer vil desuden sikre, at CO₂ bindes i jorden, og indsatsen forventes dermed have en positiv klimaeffekt.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplimentere og understøtte de eksisterende fredninger og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er, at

- Områdets naturtyper udgør et sammenhængende naturområde af overdrev og næringsfattige skovnaturtyper. Skovområdet er især præget af den særlige forekomst af bøg på mor (9110) og med et stort indslag af brunvandede søer (3160), skovbevokset tørvemose* (91D0) og lysåbne naturtyper som hængesæk (7140).
- Billen eremit med stærkt ugunstig bevaringsstatus sikres gennem bevaring og genopretning af dens levesteder og af gode spredningsmuligheder, som kontinuerligt sikrer eremitforekomstens robusthed mod forandringer.
- Områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus som surt overdrev* (6230), hængesæk (7140), tør og våd hede (4030 og 4010) og den for Danmark særlige store forekomst af højmosse* (7110) sikres, og forekomsterne søges øget og sammenkædet, hvor det er muligt. Ved interessekonflikt prioriteres hængesæk (7140) og højmosse* (7110) over skovbevokset tørvemose* (91D0).
- Der i området sikres levesteder for stor vandsalamander og stor kærguldsmed.

- Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning samt gode spredningsmuligheder for naturtypernes karakteristiske og sjældne arter samt for arterne på udpegningsgrundlaget. Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N130 er beliggende i vandområdedistrikt Sjælland. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegning af naturnationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om naturnationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af naturnationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelsehensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om naturnationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Inden for området er der i alt kortlagt ca. 18 ha lysåbne naturtyper. Naturtilstanden for nedbrudt højmose (7120) er ringe-dårlig med hovedvægt af arealet i dårlig tilstand, mens naturtilstanden for Højmose (7110) er god. For hængesæk (7140) er naturtilstanden overvejende god, men der er også forekomster med moderat naturtilstand. Naturtilstanden for øvrige naturtyper er moderat (tør hede, grå/grøn klit, surt overdrev, våd hede og tidvis våd eng).

I området er den altovervejende kortlagte skovnaturtype bøg på mor (9110) med 237 ha kortlagt areal. Herefter er der kortlagt relativt store arealer med elle- og askeskov (91E0) og skovbevokset tørvemose (91D0) på hhv. 44 ha og 39 ha.

På over 75 % af arealet for bøg på mor (9110) og bøg på muld (9130) er der over 5 store træer/ha. De øvrige skovtyper har hovedsagelig mindre end 5 store træer/ha, der er særlig udpræget på skovbevokset tørvemose (91D0) og elle- og askeskov (91E0).

Hovedparten af arealerne for alle skovnaturtyper har 5 stk. eller mindre stående dødt ved/ha. Kun skovbevokset tørvemose (91D0) og elle- og askeskov (91E0) har arealer med mere 5 stykker stående dødt ved/ha.

Alle skovnaturtyperne har arealer med mere 5 stykker liggende dødt ved/ha, som dog udgør 50 % af arealet eller mere for bøg på muld (9130), ege-blandskov (9160) og elle- og askeskov (91E0). Især for bøg på mor (9110) og skovbevokset tørvemose (91D0) er der hovedsagelig mindre end 5 stykker liggende dødt ved/ha.

Området rummer væsentlige forekomster af naturtyperne bøg på mor (9110), idet den udgør mere end 5 % af de pågældende kortlagte naturtype i den kontinentale biogeografiske region i Danmark. Arealer med bøg på mor (9110) har en del store træer, og jf. seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand er der tydelige spor efter skovdrift og der mangler generelt dødt ved i skovhabitattypen. I rapporten mangler Skovbevokset tørvemose (91D0) og elle- og askeskov (91E0) store træer og dødt ved og er præget af dræning, som dog ikke for dødt ved kan ses i samme omfang for dette område.

Der er kortlagt 30 søer af habitatnaturtypen næringsrig sø (3150), 7 småsøer med habitatnaturtypen brunvandede søer (3160) og en enkelt sø er kortlagt som kransnålealge-sø

(3140). Hovedparten af de 36 kortlagte småsøer har god-høj tilstand og kun én sø i moderat tilstand. 2 søer er ikke tilstandsvurderet.

I dette område er der 3 søer over 5 ha. For Bøgeholm Sø og Kobberdam Sø er de naturtype bestemt til næringsrig sø (3150) mens Bondedam er bestemt til naturtypen brunvandet sø (3160). Miljømålet for Bøgeholm Sø, Kobberdam Sø og Bondedam Sø er god økologisk tilstand. I basisanalysen for vandområdeplaner 2021-2027 er Bøgeholm Sø vurderet til at have moderat miljøtilstand på grund af indholdet af fytoplankton og udbredelsen af vandplanter. Der er en skarvkoloni på en ø i søen, hvilket kan påvirke søens tilstand. Kobberdam Sø er vurderet til at have en ringe miljøtilstand på grund af indholdet af fytoplankton, mens Bondedam Sø er vurderet til at have en moderat miljøtilstand på grund af udbredelsen af vandplanter. Også her er der en skarvkoloni ved søen, hvilket kan påvirke søens tilstand.

I området er der kortlagt 25 levesteder for stor vandsalamander. 13 af de levestedskortlagte søer, har en god naturtilstand, en enkelt sø er i høj tilstand og 11 er i moderat tilstand, og der er vurderet ikke umiddelbart at være trusler for artens forekomst i området.

Der er i området registreret to levesteder for *eremit*, som er i hhv. dårlig eller moderat tilstand. Teglstrup Hegn indeholder på nuværende tidspunkt få, egnede levetræer og mangel på egnede levesteder for arten er en forestående trussel. *Stellas mosskopion* findes også tilknytte gamle, hule træer, men modsat eremit vurderes der ikke umiddelbart at være trusler mod artens forekomst i området.

Stor kærguldsmed er i forbindelse med NOVANA overvågningen fundet i to søer i området i hhv. 2017 og 2014. De to fund indikerer, at arten har en regelmæssig forekomst i området men dog ikke særlig udbredt. Stor kærguldsmed er ikke stedfast og kan findes på forskellige egnede lokaliteter fra år til år, som området huser flere af. Det vurderes sandsynligt, at arten kan findes i andre søer i området og at der ikke er trusler mod artens fortsatte tilstedeværelse i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering i den seneste NOVANA-periode fra 2012-2017 er stor kærguldsmed i forbindelse med NOVANA-overvågningen udelukkende fundet i Østdanmark, men der er i de senere år gjort fund af arten i Jylland, på Fyn og Bornholm. Der er således tale om en overordnet positiv udvikling for arten i Danmark. Fremgangen for arten de sidste 10 år har især været knyttet til bestanden i Nordøstsjælland.

Grøn buxbaumia er fundet på flere forskellige voksesteder i området men ikke regelmæssigt på samme voksested, og på den baggrund vurderes der ikke, at være trusler mod artens fortsatte tilstedeværelse i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering i den seneste NOVANA-periode fra 2012-2017 er status for udviklingen af grøn buxbaumia ukendt trods flere nyfundne lokaliteter af arten især på Sjælland.

I området findes flere rødlistede arter som eksempel den kritisk truede dværgvandnymfe, der kun findes ved Fandens hul i Danmark. Artens fortsatte tilstedeværelse i området er således sårbar men forbedret med seneste tiltag.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at naturtilstanden på en stor andel af naturarealerne og den hensigtsmæssige drift af levesteder for stor vandsalamander ikke fastholdes. Der er ligeledes risiko for at naturtilstanden ikke vil blive forbedret på bl.a. grå/grøn klit og nedbrudt højmosse, da der er behov for en indsats mod invasive arter og fremadrettet sikring af hensigtsmæssig drift generelt. Naturtilstanden vil potentielt set heller

ikke blive forbedret på bl.a. nedbrudt højmoser og tidvis våd eng, hvor uhensigtsmæssig hydrologi også er et problem. Manglende realisering af indsatsprogrammet i Natura 2000-planen kan desuden medvirke til at fastholde enkelte levesteder for eremit i moderat eller dårlig tilstand, hvor tilstanden er vurderet som moderat og dårlig pga. manglende egnede værtstræer og træerne er dårligt lysstillede. Manglende realisering af indsatser som urørt skov kan yderligere fastholde levesteder for eremit i moderat eller dårlig tilstand. Manglende pleje og fastholdes af naturtypernes gode tilstand medfører en risiko for at der ikke sikres levesteder for områdets mange arter, herunder fredede og rødlistede arter.

Der er også risiko for, at de biologiske forhold omkring småsøerne forandres som følge af, at eksisterende lysåbne søer kan gro til ved manglende plejetiltag eller manglende genopretning af hydrologiske forhold. Det kan medvirke til, at bestandene af stor vandsalamander ikke sikres, og at bestandene går tilbage på nationalt niveau.

Hvis ikke indsatsen i programmet om udtagning af kulstoffoldige lavbundsjord, der kan være kan være til gavn for stor vandsalamander, realiseres, kan en del levesteder for stor vandsalamander fastholdes i moderat tilstand. Manglende realisering af denne indsat vil således også medføre, at planen ikke bidrage til at reducere udledningen af CO₂ og et renere vandmiljø eller bidrager til udbygning og større robusthed af naturområder.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at bestanden af stellas mosskorpion og stor kærguldsmed ikke sikres og at bevaringsstatus for arten forringes på biogeografisk niveau. Effekten af manglende realisering af indsatsprogrammet for tredje planperiode for grøn buxbaumia er uklar som følge af påvirkningerne af tiltag ved urørt skov. Urørt skov vil på kort sigt mindske arealet med nåletræer, som grøn buxbaumia er knyttet til, men kan potentielt på længere sigt øge mængden af dødt ved og dermed bidrage til at skabe flere egnede levesteder for arten.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer. Dette kan for befolkningen betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet, samt at de rekreative aktiviteter, som f.eks. motion kan blive mindre attraktive, og dermed udebliver den positive effekt på befolkningens sundhed. Til gengæld vil manglende udlæg til urørt skov og hensigtsmæssig hydrologi betyde, at der ikke ændres på evt. begrænsende adgangsforhold og tilgængelighed. Også evt. manglende udsætning af større, græssende dyr og rydning af nåletræer betyde, at oplevelsen med dyrene og en øget erosion og udvaskning af næringsstoffer, udebliver.

Hvis ikke urørt skov etableres i området, kan det betyde, at skovstrukturene for skovnaturtyperne ikke forbedres med mere indhold af store træer og dødt ved. Truede arter, og arter generelt knyttet til disse skovhabitaterne, for dermed ikke gavn af bedre skovstrukturer. Manglende etablering af hensigtsmæssig hydrologi vil ikke medføre forbedret betingelser for fx skovbevokset tørvemose, hængesæk, nedbrudt højmoser.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for at landskabsværdien ikke øges, idet naturtyper og søer ikke plejes eller krat og yngre skov ikke ryddes med henblik på at skabe større driftsenheder og robusthed for lysåbne og skovnaturtyper. Manglende realisering af urørt skov og hensigtsmæssig hydrologi vil heller ikke ændre på skovudtrykket som følge af fx mere våde skov, lysninger og dødt ved.

Hvis ikke planens indsats om pleje af de lysåbne arealer, udsætning af græssende dyr ved etablering af urørt skov gennemføres, kan områdets kulturminder gro til.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Planens indsats om at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, bidrager til at sikre en hensigtsmæssig naturtilstand af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget og for øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området. Planens indsats om udarbejdelse af en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter bidrager positivt i forhold til forvaltning af arterne.

Planens indsats om udtagning af lavbundslande kan bidrage til at skabe større sammenhængende naturområder med større robusthed til gavn i området for naturtyper på vådbund som fx nedbrudt højmoser og tidvis våd eng og arter tilknyttet naturtyper på vådbund som stor vandsalamander og stor kærguldsmed.

Tilgroning med høje græsser/urter og vedplanter, forekomst af invasive arter samt kunstig afvanding forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter. Dette er tilfældet på områdets lysåbne naturtyper. Pleje og bekæmpelse af invasive arter vil modvirke denne udvikling og vil desuden medvirke til, at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, får forbedrede forhold eller fastholdes i god tilstand.

Planens indsats om hensigtsmæssig hydrologi, som følge af realisering af hydrologiprojekter, eller udtagning af lavbundslande kan bl.a. medvirke til at sikre, at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation for skov- og lysåbne naturtyper, genindfinder sig i området. Dette vil især gavne områdets skovbevokset tørvemoser og nedbrudt højmoser. Planens indsats om at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi kan ligeledes medvirke til at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området får forbedrede hydrologiske forhold.

Området rummer store forekomster af skovnaturtyper herunder væsentlige forekomster af naturtyperne bøg på mor (9110). Planens indsats med at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje er til gavn for bøg på mor og andre skovnaturtyper men også til gavn for tilknyttede fugle og arter.

En del af Natura 2000-området udlægges til urørt skov. Urørt skov har til hensigt at styrke natur og biodiversitet ved at etablere store sammenhængende naturområder, hvor naturen så vidt muligt får lov til at udvikle sig på naturlige præmisser. Dette medfører, at kommerciel skovdrift ophører med det formål at fremme biodiversitet. Konkret betyder dette at der gennemføres græsning, veteranisering af træer, hensigtsmæssig hydrologi, fjernes ikke-hjemmehørende træarter og andre tiltag til fordel for biodiversiteten. Urørt skov kan potentielt have betydning for naturtilstanden af naturtyper og arter i området. Også planens indsats om udlægning af urørt skov skaber potentielt større variation i skovene med forventeligt flere skovlysninger, mere dødt ved og store, gamle træer. Denne indsats skaber gode rammer for biodiversiteten i området generelt og forventeligt også for grøn buxbaumia og levesteder for eremit og stellas mosskorpion. LIFE Open Woods bidrager også til forbedret forhold for eremit og generelt for arter tilknyttet mere lysåbne forhold. Til gengæld kan tiltag med at mindske arealet med nåletræer kan have en negativ påvirkning for levested for grøn buxbaumia.

Med planens indsats for naturtyper på udpegningsgrundlaget sikres samtidig § 3-beskyttet natur i området samt fredede og rødlistede arter. Særlige arter i området er behandlet under afsnittet "Arter".

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000 område N130 Teglstrup Hegn og Hammermølle Skov er beliggende i Helsingør Kommune, der har et indbyggertal på 63.000. Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Dette kan være tilfældet ved udtagning af lavbundsjarde.

Planen indeholder desuden en fortsat og mulig indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov og etablering af hensigtsmæssig hydrologi kan medføre en ændret tilgængelighed af områder på visse tidspunkter af året, som følge af fx mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger. Der er offentlig adgang til størstedelen af området. Natura 2000-planen indebærer ikke begrænsninger i forhold til offentlighedens nuværende adgang til området. Området rummer i dag allerede hegning for græsende dyr, men det kan ikke udelukkes, at mulighederne for at færdes i området og udnytte området rekreativt, fx i forbindelse med større arrangementer og aktiviteter, potentielt kan ændre sig i det område hvor urørt skov etableres.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring, cykling og løb, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper opnår en gunstig naturtilstand og at levesteder tilsvarende opnår en for arterne gunstig tilstand. Natura 2000-planen vil potentielt kunne medføre, at den rekreative udnyttelse af områder udlagt til urørt skov ændrer sig, ligesom der vil være øget fokus på formidling af naturen til gavn for brugere af området. Det vurderes således, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, idet den rekreative udnyttelse kan fortsætte. Sikringen af den beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Mulig etablering af ny natur på lavbundsarealer kan bidrage til at skabe større sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer. Realisering af natura 2000-planen kan betyde at mængden af dødt ved i områdets skove øges, hvilket vil fremme en vis tilbageholdelse af CO₂. Endvidere vil udtagning af lavbundsjarde eller etablering af mere hensigtsmæssig hydrologi kunne fremme tilbageholdelse af CO₂ i mosetørv. Sådanne indsatser vil påvirke kystvande, søer og vandløb positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området.

Som en del af indsatsen med udlægning af urørt skov kan der blive etableret mere hensigtsmæssig hydrologi, hvilket lokalt kan få betydning for overflade- og grundvand.

Planens indsats om at reducere omfanget af arealer med rødgran og ikke-hjemmehørende træarter i forbindelse med udlægning af urørt skov, kan potentielt betyde en ændring i udvaskning af næringsstoffer. Ligeledes kan udsætning af større græsserede dyr potentielt medfører slid på å og søbrinker.

Det vurderes at vedtagelse af planen ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsætserne ikke medfører emission af stoffer til luften.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Natura 2000-planens indsats omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, hvilket potentielt kan påvirke adgangen til og kvaliteten af områder, som har betydning for lokalbefolkningen. Planen vil ligeledes kunne påvirke kulturarv i form af bl.a. pleje af fortidsminder. I forhold til kulturarv er der i Natura 2000-område nr. 130 en del fredede fortidsminder, herunder især gamle dæmninger, kanaler, mølleanlæg og marksystemer. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnerne "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og "Menneskets sundhed".

Ved etablering af urørt skov forventes udbuddet af certificeret træ fra de udpegede arealer potentielt at blive reduceret.

1.4.6 Landskab

Natura 2000-området Teglstrup Hegn og Hammermølle Skov N130 ligger i morænelandskabet vest for Helsingør, hvor det strækker sig fra kysten og bebyggelsen ved Hellebæk sydpå mod Nyrup Hegn. Jordbunden er stedvis sandet og næringsfattig, og terrænet danner flere steder højderygge hvorimellem der ligger ofte langstrakte søer og moser. Naturmæssigt er området rigt og varieret. Det domineres af en varieret skov og en del steder med gamle træer og bevoksninger. Området rummer også ganske mange søer, hvoraf nogle tidligere blev reguleret til vandforsyning af industri i Hellebæk, foruden åbne arealer med både næringsrige og meget næringsfattige moser, som den næsten intakte højmose, Skidendam. I området indgår desuden et stort åbent, tidligere dyrket, men nu mest græsklædt område i Hellebæk Kohave. Kohaven græsses af kreaturer, og græsningen omfatter tillige dele af skoven. Langs kysten findes et mindre åbent område.

Området opleves som forskelligartet med både geologiske, historiske og naturmæssige landskabselementer som kuperet skovlandskab, iblandet store lysåbne arealer med overdrev og moser, og kulturspor som dæmninger, mølleanlæg, kanaler, historiske bygninger mv.

Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, fx hvis der udlægges urørt skov eller ændres i hydrologien i området. Ligeledes vil planen kunne påvirke oplevelsen af landskabet.

1.4.7 Arter

Natura 2000-område nr. N130 rummer ud over flere arter på udpegningsgrundlaget også flere sjældne, fredede og rødlistede arter, heriblandt dværg vandnymfe og moseperlemorssommerfugl. Områdets mange næringsfattige moser og kær rummer også arter som bl.a. muldebær, hvid næbfrø, arter af vintergrøn og dynd-star. Pleje af de lysåbne naturtyper medvirker til at forbedre områdets særlige plantesamfund. Også bilag IV arten spidssnuet frø og stor vandsalamander har gavn af pleje af søbredder og lysåbne naturtyper. Pleje vil ligeledes have en positiv påvirkning på Natura 2000-områdets store arealer med § 3-beskyttet natur som overdrev og moser.

Natura 2000-planen vil kunne påvirke forskellige arter i området eller arter som lever i tilstødende områder, da planen indeholder indsatser til forbedring af habitater og levesteder for arter. Bl.a.

vil en hensigtsmæssig pleje af lysåbne naturtyper og en naturtypebevarende drift for skov og udlæg til urørt skov gavne arter tilknyttet lysåbne eller skovtyper.

De nævnte rødlistede karplanter vil kunne påvirkes af plejeindsatser på naturarealerne i form af græsning og rydning, og fugtigbundsarter vil kunne påvirkes af indsatser til forbedring af hydrologi. Områdets arter tilknyttet vandhuller som stor kærguldsmed og stor vandsalamander vil f.eks. også kunne påvirkes af indsatser i forhold til pleje, etablering af hensigtsmæssig hydrologi for naturtyperne og udtagning af lavbundsarealer. I forbindelse med udlæg til urørt skov kan veteranisering af træer, forøgelse af dødt ved og skabelse af lysninger skabe bedre forhold for grøn buxbaumia, eremit og stellas mosskorpion. Omvendt kan en reduktion af nåleskov potentielt påvirke grøn buxbaumia.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

I området findes en del større og mindre fredede arealer. Her kan nævnes Apperup Damme og Hellebækgård (ca. 345 ha) samt Helsingørs Grønne Vestkile (ca. 43 ha). Flere af de øvrige fredninger er enten forholdsvis små eller strækker meget begrænset ind i området. Formålet for Apperup Damme og Hellebækgård er at bevare det naturskønne område for almenheden og forhindre bebyggelse. Formålet for Helsingørs Grønne Vestkile er at sikre og forbedre det nuværende egnskarakteristiske åbne landskab med overdrev, moser og småsøer, at sikre og øge den biologiske mangfoldighed og forbedre levevilkårene for det naturlige plante- og dyreliv og at sikre og forbedre offentlighedens adgang til området. Herudover er der i Natura 2000-område nr. 130 mange fredede fortidsminder, herunder især gamle dæmninger, mølleanlæg og marksystemer.

Natura 2000-planen indeholder indsatser, som skal sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi, plejetiltag og skabelse af lysninger, der kan påvirke naturværdier og beskyttelsen af arter positivt. Natura 2000-planen indeholder således indsatser, der direkte eller indirekte understøtter nogle fredningers formål, mens andre indsatser fra Natura 2000-planen ikke påvirker fredningernes formål.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Kvælstofdeposition, næringsberigelse og randpåvirkning:

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition. Forøget næringsindhold kan medføre, at naturtypens karakteristiske arter forsvinder og erstattes af højt voksende arter, der favoriseres af det forøgede næringsindhold.

Tilgroning:

Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den lavtvoksende og naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter.

Hovedparten af forekomsterne for hængesæk, nedbrudt højmoser og højmoser er truet af tilgroning af vedplanter og høje græsser. Øvrige lysåbne naturtyper er kun lidt påvirket af tilgroning. Våd og tør hede er trods drift også truet af tilgroning. Med etablering af urørt skov kan der potentielt i nogle områder opstå en øget tilgroning af lysåbne naturtyper.

Invasive arter:

Invasive plantearter er ikke-hjemmehørende arter, der fortrænger naturlig vegetation. Forekomst af invasive arter er en trussel, fordi arterne breder sig hurtigt og udkonkurrerer de arter, der er karakteristiske for naturtyperne. Invasive arter er særlig et på nedbrudt højmoser og grå/grøn klit.

Afvanding:

Afvanding i form af grøfter, dræn eller pumper forandrer ligeledes naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter, der er knyttet til mere tørre forhold. Afvanding kan forstærke tilgroning af høje græs/urter og vedplanter.

Der er stedvist for de lysåbne naturtyper og for de våde skovbundstyper problemer med afvanding i området. Afvandingen påvirker især hængesæk, nedbrudt højmoser og tidvis våd eng.

Skovhabitatnatur og -arter:

Fjernelse af hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter, herunder bl.a. mange vedboende svampe og biller. Ifølge den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitatnaturtyper.

I dette Natura 2000-område er der på en betydelig del af arealet af bøg på mor og skovbevokset tørvemose konstateret færre end 1 stykke stående eller liggende dødt ved pr. ha.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura 2000-planen indeholder ingen konkrete indsatser der kan forværre eller forbedre depositionen af kvælstofforbindelser i området. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

Planen indeholder en målsætning om at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje. Pleje af især lysåbne naturtyper vil sikre utilsigtet tilgroning med f.eks. vedplanter, som vil bidrage til at opretholde og forbedre tilstanden. For skovnaturtyperne skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje i form af naturlig henfald af træer, skovgræsning og naturvenlig skovdrift. For områdets arter vil planens indsatser medvirke til at sikre egnede levesteder, specielt for eremit, ligesom de vil bidrage til at skabe størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved bl.a. at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Fastholdelse af de indsatser, der er gennemført for at forbedre plejen fra 2010-2019 vil ligeledes bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper.

Planen indeholder en indsats om at udlægge urørt skov. Ved udlæg til urørt skov skal der tages hensyn til levesteder for særligt følsomme arter som for eksempel eremit og stellas mosskorpion. En potentiel tilgroning i disse områder imødekommes med udsætning af græssende dyr. Fastholdelse af de indsatser, der er gennemført for at forbedre urørt skov og skovnaturtypebevarende drift og pleje fra 2010-2015 vil ligeledes bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper. LIFE Open Woods bidrager også til forbedret forhold for eremit og stellas mosskorpion, idet det skaber mere lysåbne forhold i dele af skoven.

Udlægning af urørt skov forventes også at forbedre tilstanden af områdets skove og hermed forbedre levesteder for skovtilknyttede dyr, planter og svampe.

Planen indeholder en indsats om bekæmpelse af invasive arter, idet at invasive arter medvirker til at forringe naturtilstanden. Derudover indeholder planen en målsætning om etablering af og fastholdelse af pleje på de lysåbne naturtyper. Denne indsats vil ligeledes medvirke til at bekæmpe de invasive arter inden for Natura 2000-området. Planen indeholder også en grundlæggende indsats med henblik på at forbedre naturtilstanden for hede.

Også udtagning af lavbundsjord kan bidrage til sammenhængende arealer, øget robusthed og give mulighed for mere naturlig dynamik. En sådan udtagningen kan ligeledes være til gavn for bl.a. arter tilknyttet våde naturtyper som stor vandsalamander.

Planen har også haft indsatser som skal sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi, hvilket vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien som skovbevokset tørvemose, tidvis våd eng og våd hede. En mere hensigtsmæssig hydrologi vil indirekte være til gavn for bilag IV-arterne stor vandsalamander og stor kærguldsmed samt søer i området, da udvaskning og erosion forventeligt mindskes.

Indsatsen for de lysåbne naturtyper vil i stor udstrækning medvirke til at sikre forholdene for områdets arter.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundslande har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		<p>Natura 2000-planen nr. 130 Teglstrop Hegn og hammermølle Skov medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og den biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen.</p> <p>Planen vil med pleje og bekæmpelse af invasive arter medvirke til at hindre at tilstanden af lysåbne naturtyper forringes på grund af tilgroning med høje urter og vedplanter og spredning af invasive arter.</p> <p>Fortsat pleje, udtagning af lavbundslande og genetablering af en hensigtsmæssig hydrologi vil modvirke tilgroning af lysåbne naturtyper som f.eks. hængesæk og højmose og dermed sikre områdets naturtilstand og betingelser for karakteristiske, rødlistede og fredede arter tilknyttet lysåbne naturtyper. Dette vil også betyde, at søer i god naturtilstand kan fastholdes i denne tilstand. Etablering af hensigtsmæssig hydrologi vil også forbedre betingelserne for fx skovbevokset tørvemose, hængesæk og nedbrudt højmose. Yderligere vil den medvirke til, at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, får forbedrede forhold. Sådanne tiltag vil ligeledes medvirke til at sikre levesteder for bilag IV arter som spidssnudet frø, stor vandsalamander og stor kærguldsmed.</p> <p>Planen vil også medvirke til at opnå sammenhæng i områdets natur ved at sikre større arealer med lysåbne naturtyper, der bidrager til en større robusthed for naturtyperne og de arter knyttet hertil.</p>

			<p>Planens indsats med at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje vil også gavne skovtilknyttede fugle og arter pga. bedre og mere varierede skovstrukturer.</p> <p>Planens fortsatte indsats og udvidelse af udlægning af urørt skov med potentielt mere hensigtsmæssig hydrologi, flere skovlysninger, mere dødt ved og mere skovgræsning vil generelt forbedre levesteder for grøn buxbaumia og levesteder for eremit og stellas mosskorpion, idet disse arter kræver gamle træer og dødt ved. Dog kan reduktion af arealet med rødgran have en utilsigtet negativ indflydelse på levesteder for grøn buxbaumia, der netop findes i gamle rødgran/ædelgran plantager eller i tilknytning hertil. LIFE Open Woods bidrager også til forbedret forhold for eremit og stellas mosskorpion, idet det skaber mere struktur som lysåbne forhold i dele af skoven.</p>
Befolkningen	X		<p>Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. For visse arealer vil gennemførelsen af planen betyde, at de vil blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift på arealerne.</p> <p>Planen vurderes at bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser.</p> <p>Visse indsatser i Natura 2000-planen, fx potentielle hydrologiprojekter, udlægning til lavbundsgrunde og urørt skov, kan medføre en ændret tilgængelighed til områder på visse tidspunkter af året, som følge af fx mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger.</p> <p>Der er offentlig adgang og eksisterende stisystemer til store dele af området. Natura 2000-planen indebærer ikke yderligere restriktioner for offentlighedens adgang. Men det kan ikke udelukkes at visse ændringer af de hydrologiske forhold og/eller opsætning af hegn kan betyde at adgangsforholdene i området må ændres. Da der sættes ind med tiltag der skal sikre fortsat adgang til området i bil og til fods, vurderes påvirkningen ikke at være væsentlig.</p>
Menneskers sundhed		X	<p>Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper opnår en gunstig naturtilstand og at levesteder tilsvarende opnår en for arterne gunstig tilstand. Naturområder af god-</p>

			<p>høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området, og dermed menneskers sundhed.</p> <p>Det vurderes, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, men i stedet at en øget biodiversitet og mere robuste økosystemer vil bidrage positivt til menneskets sundhed. Sikringen af en beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt, men det vil kunne betyde at f. eks. områder udlagt til urørt skov med tiden vil blive "vildere" og potentielt mere utilgængelige. Natura 2000-planen vil kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag.</p>
Jordbund		X	<p>Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed, idet indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag, som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden, ligesom der heller ikke graves i området.</p> <p>Se desuden vurderinger i skemaet under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed" og "Vand".</p>
Vand	X		<p>Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne. Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje og forbedring af hydrologi vil medvirke til at tilbageholde kvælstof og dermed medvirke til at opnå vandområdeplanernes mål.</p> <p>Genskabelse af hensigtsmæssig hydrologi, udtagning af lavbundslande og etablering af urørt skov vil bidrage til mere frit strømmende vand og naturlige fluktuationer i vandstanden, som er vigtige processer, der er med til at skabe variation og dynamik.</p> <p>Ved etablering af urørt skov kan indsatser potentielt påvirke sønaturtyper og søer, når græssende, store dyr evt. gør brug af vandløb og søer til badning. Helårsgræsning kan medvirke til at holde søbredder lysåbne til gavn for fx vandfugle. Planens mulige indsats om udlæg af urørt skov kan betyde reduktion af arealet med ikke-hjemmehørende træarter samt udsætning af græssende dyr, hvilket lokalt kan betyde mere optrådte å og søbredder samt øget erosion og udvaskning af næringsstoffer.</p>

Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Indsatser i Natura 2000-planen, som hydrologiprojekter og udtagning af lavbundslande, kan potentielt medvirke til at mindske udledningen af CO ₂ , idet tidligere drænede jorde igen vandmættes. En øget mængde dødt ved, som konsekvens af etablering af urørt skov, kan fremme en vis tilbageholdelse af CO ₂ .
Materielle goder		X	<p>Det vurderes, at indsatser i Natura 2000-planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkningen. Fortidsminder, kulturarvsarealer, og adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen", "Menneskets sundhed", "Vand" og/eller "Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater".</p> <p>Da kommerciel skovdrift ophører, hvis dele af området udlægges til urørt skov med det formål at fremme biodiversitet, vil udbuddet af certificeret træ fra de udpegede arealer også falde med tiden.</p>
Landskab	X		<p>Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper.</p> <p>Planens indsats om udlægning af urørt skov vil potentielt føre til ændringer i skovstrukturen i skovene med flere lysninger, dødt ved og store træer, som vil opfattes anderledes og give landskabet et andet udtryk i dele af området. F.eks. vil flere lysåbne moser, skovmoser og skovlysninger ændre på opfattelsen af skov og landskab. Der vil også blive fjernet ikke-hjemmehørende arter for at give plads til hjemmehørende arter. Skovene vil fortsat bevares som skov, hvorved landskabet overordnet ikke vil ændres, men lokalt vil det ændre udseende ved bl.a. mindre indhold af nåleskov.</p> <p>Ovennævnte kan også ske som følge af ændret pleje, etablering af pleje, eller ved udtagning af lavbundslande, som i perioder vil stå under vand.</p>

Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv	X		<p>Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen berører ikke områder omkring kirker, mindesmærker eller andre menneskabte værdier, hvorfor planen vurderes ikke at påvirke kulturarv, herunder arkitektonisk og arkæologisk arv.</p> <p>Natura 2000-planens indsatser om pleje kan potentielt påvirke gravhøje, diger, marksystemer og anden arkæologisk arv i form af dyrs tramp og slidtage, ligesom pleje kan medvirke til at friholde fortidsminder fra tilgroning. Hensigtsmæssig hydrologi kan potentielt, alt efter projekternes beliggenhed og størrelse, påvirke områdets kulturanlæg som dæmninger, kanaler, mølleanlæg, hvis området omkring dem bliver vådere.</p>
Arter	X		<p>Natura 2000-planens indsatser som pleje af områdets naturtyper, genskabelse af hensigtsmæssig hydrologi, udtagning af lavbundsarealer og urørt skov vil påvirke naturtyper på udpegningsgrundlaget og dermed levesteder for truede, sjældne og rødlistede arter i området eller i tilstødende områder positivt.</p> <p>Indsatserne medvirker derfor til at opretholde betingelserne for arter tilknyttet områdets naturtyper som dværg vandnymfe, moseperlemorssommerfugl, multebær, hvid næbfrø og dynd-star samt bilag IV arterne spidssnuet frø, stor kærguldsmed og stor vandsalamander.</p> <p>Generelt vil indsatser i forbindelse med udlæg af urørt skov som veteranisering af træer, forøgelse af dødt ved og skabelse af lysninger samt skovnaturtypebevarende drift for skov skabe bedre forhold for mange skovtilknyttede arter af især svampe og insekter.</p>
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater		X	<p>Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at være i modstrid med bestemmelserne i områdets fredning, da Natura 2000-planens indsatser vedrører tiltag, som skal forbedre levesteder og naturtypers tilstand.</p> <p>Der er ingen bekendtgørelsesfredninger eller vildtreservater i området.</p>
Kumulative effekter	X		<p>Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten og habitater for arter på området udpegningsgrundlag.</p> <p>Evt. realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ</p>

			positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter. I dette område forbedres fx levesteder for eremit og stellas mosskorpion via projektet LIFE Open Woods, da der skabes bedre strukturer i skoven.
--	--	--	---

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre en højere kvalitet af naturen og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Planen indeholder indsatser om etablering af urørt skov. Etablering af urørt skov og hensigtsmæssig hydrologi i området vil potentielt kunne påvirke våde naturtyper (både lysåbne og skovtyper) eller naturtyper på tidligere drænede jorde, som bliver vådere. Det kan i nogle tilfælde betyde at bevoksninger vil gå ud som følge af ændret vandstand. Sådanne påvirkninger fx kunne håndteres ved at følsomme forekomster af naturtypen sikres udeladt af arealet som udlægges til urørt skov.

Etablering af skovlysninger kan potentielt påvirke en skovnaturtype. Ved det konkrete projekt kan skovlysning placeres i en naturtype hvor påvirkning er mindst mulig eller vurderes at kunne bidrage positivt til en given skovnaturtypes struktur.

Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret tilgængelighed til områder på visse tidspunkter af året hvor jordbunden vil være vådere, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger. Adgangen til området vil blive sikret gennem fortsat vedligeholdelse af veje, stier og friluftsfaciliteter i skovene vil fortsat være tilgængelige. Der vil også ved etablering af urørt skov blive taget hensyn til fortidsminder som kan være tiltag som opsætning af hegn, ændring af stier, samt etablering af nye stier, for at sikre rette pleje og formidling, ligesom hensigtsmæssig hydrologi etableres, hvor det ikke har en væsentlig påvirkning på fortidsminder.

Udsætning af større græssere eller helårsgræsning som et led i etablering af urørt skov, kan have en påvirkning af søbredder fra badning af store, græssende dyr i for stort omfang. Græsning vil alt efter intensitet og typen af græssere, potentielt også kunne påvirke følsomme forekomster i området af fx rigkær, kildevæld og højmosse. Normalt vil en påvirkning af følsomme forekomster af naturtyper eller levesteder for arter kunne undgås ved at regulere græsningstrykket eller frahegne de følsomme naturtyper og/eller levesteder for arter, der findes i området.

Ved urørt skov kan planens indsats om at reducere omfanget af arealer med rødgran og ikke-hjemmehørende træarter potentielt betyde en ændring i udvaskning af næringsstoffer til vandløb og søer, men dette vil være en engangsindsats, og påvirkningen kan afhjælpes ved at kun rydde arealer, der ikke er følsomme ift. udvaskning til vandmiljøet.

Etablering af urørt skov vurderes at kunne påvirke levesteder for grøn buxbaumia ved reduktion af arealer med nåleskov. Reduktion af arealet med nåleskov kan justeres så det gøres over længere tid og for grøn buxbaumia i områder, hvor arten ikke kendes fra. Det er usikkert, men kan ikke

udelukkes, at en evt. forøget mængde dødt ved på længere sigt potentielt kan skabe nye levesteder.

Planlægning og styring via stisystemer kan ud over at styre besøgenes adfærd også bidrage til, at der kan være stilleområder for store planteædere.

Ved såvel pleje af eksisterende natur som udlægning af landbrugsarealer til natur vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og kommunerne og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

Planen indeholder en indsats om udtagning af kulstofholdig lavbundsjarde. En udtagning af lavbundsjarde vil potentielt kunne påvirke yngle- og rasteområder for bilag IV-arter som fx stor vandsalamander. Levestederne vil potentielt kunne ændre karakter og blive vådere. En negativ påvirkning af levesteder for stor vandsalamander vil kunne undgås ved fx at sikre tilstrækkeligt med egnede raste- og ynglesteder på det tidspunkt projektet realiseres, ligesom en nøje planlægning af anlægsfasen af projektet på bestemte tidspunkter af året, samt evt. brug af paddehegn, vil kunne forebygge ødelæggelse af yngle- og rasteområder, samt påvirkning af bestanden af stor vandsalamander. Evt. etablering af erstatningsbiotoper vil ligeledes kunne sikre opretholdelse af den økologiske funktionalitet for arten.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjarde. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejkrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

Overvejelserne har ført til, at der i Natura 2000-planen for N130 Teglstrup Hegn og Hammermølle Skov planlægges gennemført en særlig indsats for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje og bekæmpelse af invasive arter. Gennem den rette pleje søges der at skabe sammenhæng mellem forekomster af de lysåbne naturtyper for at sikre større driftsenheder herunder at udvide dem. Desuden planlægges gennemført en særlig indsats for at øge skovnaturtypernes indhold af store træer i forbindelse med urørt skov med særligt vægt på at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje til gavn for levesteder for eremit og stellas mosskorpion.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Skovbevoksede tørvemoser (91D0), der er resultat af en kolonisering af en tidligere ubevokset højmose (7110), stadier af nedbrudt højmose (7120) eller hængesæk (7140) som følge af menneskelig påvirkning, nedprioriteres i planen til fordel for genopretning til højmose (7110) og hængesæk (7140) så længe, at arealet af skovnaturtypen opretholdes på nationalt biogeografisk niveau. Nedprioriteringen må dog ikke modvirke målopfyldelsen for eremit. Gamle bevoksninger af skovbevoksede tørvemose (91D0) bevares.

Langs kanten af brunvandede søer (3160) findes der nogle steder hængesæk (7140). En fortsat vækst af hængesæk henover søen, vil langsomt kunne lukke søen helt til. Hængesæk (7140) kan undtagelsesvis nedprioriteres for en opretholdelse af et tilstrækkeligt stort søareal af egnet ynglested for stor kærguldsmed. Dette vil kunne indebære en mindre arealreduktion af hængesæk (7140).

I forbindelse med etablering af urørt skov kan etablering af en mere hensigtsmæssig hydrologi betyde, at det ikke med sikkerhed kan prioriteres hvilken naturtype, der udvikles over tid andet end en naturtype på våd bund. Andre tiltag som etablering af nye lysåbne arealer i skov, kan skabe levesteder for bl.a. insekter og fugle knyttet hertil. Veteranisering af træer kan også på kort sigt betyde ændring i naturtilstanden for nogle skovnaturtyper, men i planen prioriteres dette på sigt, da det vil være gavn for arter som fx eremit, grøn buxbaumia samt hulrugende fugle og store insekter tilknyttet gamle træer og dødt ved.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Teglstrup Hegn og Hammermølle Skov (nr. 130). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk